

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної філології

Г. Ф. Морошкіна

(підпис)

«_____» _____ 2021

**ОСНОВИ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА
КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 035 «Філологія»
спеціалізації 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»
освітньо-професійна програма «Мова і література (англійська)»

Укладачі: Залужна Марина Володимирівна – к.філол.н., доц. кафедри англійської філології та лінгводидактики; Запольських Світлана Петрівна – к.філол.н., доц., зав. кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови

Обговорено та ухвалено на засіданні
кафедри англійської філології та
лінгводидактики
Протокол №__ від “__” _____ 2021 р.
Завідувач кафедри англійської філології та
лінгводидактики

_____
(підпис) **С. М. Єнікєєва**
(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету іноземної філології

Протокол №__ від “__” _____ 2021 р.
Голова науково-методичної ради
факультету іноземної філології

_____
(підпис) **О. А. Каніболоцька**
(ініціали, прізвище)

Погоджено з навчальною лабораторією
інформаційного забезпечення освітнього
процесу

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
Спеціальність 035 Філологія	Загальна кількість годин – 90	Цикл дисциплін загальної підготовки	
Спеціалізація 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська		1-й	1-й
Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)	Змістових модулів – 4	Лекції	
		10 год.	4 год.
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів –	Практичні	
		20 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи інфомедійної грамотності та критичного мислення» є сформувати у магістрантів навички критичного сприйняття інформації, розуміння сучасних соціокомунікаційних процесів і значущості медіаосвіти та медіаграмотності в глобалізованому інформаційному світі; ознайомити з найбільш поширеними видами інформаційних маніпуляцій, надати базові інструменти перевірки інформації та критичного мислення; підготувати філолога, майбутнього викладача іноземної мови до безпечної та ефективної взаємодії із системою традиційних та новітніх засобів масової інформації, враховуючи сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Основи інфомедійної грамотності та критичного мислення» є:

- розвинути у студентів-магістрів вміння критично мислити та грамотно застосовувати критичний підхід у повсякденному житті та професійній діяльності;
- навчити студентів-магістрів свідомо орієнтуватися в інформаційному просторі, аналізувати сучасні мас-медіа та види контенту, функціонально-прагматичні та структурно-семантичні параметри медіатексту, уникати маніпулятивного впливу, застосовувати фактчекінг різних видів контенту;

- сформувати у студентів навички цифрової грамотності, навчити їх користуватися онлайн інструментами діалогового спілкування та навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
<p><i>Програмні компетентності:</i></p> <p>ЗК-2 Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК-3 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК-4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми</p> <p>ЗК-5 Здатність працювати в команді та автономно.</p> <p>ЗК-6 Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно так і письмово.</p> <p>ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-8 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК-9 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК-10 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК-12 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК-13 Здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-14 Здатність усвідомлювати гендерне та культурне різноманіття світу.</p> <p>ЗК-15 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК-16 Здатність діяти із соціальною відповідальністю на основі етичних міркувань (мотивів), розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.</p> <p>СК-4 здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;</p> <p>СК-6 здатність розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень та кваліфіковано й коректно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань;</p> <p>СК-8 здатність кваліфіковано здійснювати комунікацію іноземними мовами у різних ситуаціях спілкування з усвідомленням ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату;</p> <p>СК-10 здатність до гіпотетичного та інноваційного мислення, до генерування нових ідей;</p> <p>СК-12 уміння набувати нові знання, використовуючи сучасні інформаційно-освітні технології;</p> <p>СК-16 здатність діяти відповідно до етичних мотивів та чинного законодавства, з повагою до інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.</p>	<p>Методи:</p> <p>Наочні методи (презентації, схеми, моделі, відео).</p> <p>Словесні методи (дефінування, пояснення, обговорення, робота з підручником та статтями).</p> <p>Практичні методи (творчі завдання, кейси).</p> <p>Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення та вирішення проблемної ситуації).</p> <p>Проблемно-пошукові методи (репродуктивні).</p> <p>Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, розгляд цікавих ситуацій).</p>

Програмні результати навчання:

ПРН-1 оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;

ПРН-2 упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема виступати ініціатором діалогу і вільно використовувати державну, першу та другу іноземні мови у відповідності до ситуації професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами;

ПРН-3 застосовувати новітні методи ведення філологічних наукових досліджень, сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі;

ПРН-4 оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування, а також уміння долати психологічну інерцію при здійсненні філологічних наукових досліджень;

ПРН-5 знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня, мотивувати та психологічно регулювати поведінку свою та студентів, спираючись на психологію малих груп і міжгрупову взаємодію, філософію і психологію наукової та навчальної діяльності;

ПРН-6 застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації;

ПРН-10 збирати й систематизувати мовні, літературні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації), застосувати мови у відповідності до лінгвостилістичного / літературознавчого підходів до аналізу художніх текстів;

ПРН-11 здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його, обираючи доцільні методологічні принципи, оптимальні дослідницькі підходи й методи, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;

ПРН-12 дотримуватися правил академічної доброчесності і бути обізнаним у положеннях щодо захисту прав інтелектуальної власності, у заходах запобігання плагіату та відповідальність за нього;

ПРН-15 обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу;

ПРН-16 використовувати, оновлювати та інтегрувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах

Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, практичний програмований).

Контрольні заходи:

–Теоретичне та практичне тестування за змістовим модулем.

неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог, усвідомлюючи шляхи розвитку мовних явищ та закономірності мовної еволюції;

ПРН-21 застосовувати навички роботи з новітніми інтерактивними методами навчання іноземних мов на різних етапах їхнього освоєння різними суб'єктами освітньої діяльності з опорою на сучасні знання з вікової психології, досягнення методики викладання іноземних мов та з урахуванням специфіки кожної з мов, що вивчається;

ПРН-22 роз'яснювати іншопольтурні реалії на основі розуміння понять, підстав, принципів і форм організації дискурсів різного типу, особливостей мовних кліше, імплікації ідіоматичних висловів, лінгвокраїнознавчих понять, релевантних для культури, мова якої вивчається, методів та способів навчання іноземних мов суб'єктів навчального процесу у відповідності до вікових, психологічних та інших особливостей.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна безпосередньо базується на мовних компетенціях, сформованих у ході викладання практичного курсу іноземної мови (англійської). Курс також має тісні зв'язки з обов'язковими дисциплінами циклу загальної підготовки (Основи інформаційних технологій, Основи наукових досліджень), дисциплінами циклу професійної підготовки спеціальності (Вступ до літературознавства, Вступ до мовознавства, Історія зарубіжної літератури, Історія першої іноземної мови), дисциплінами циклу професійної підготовки освітньої програми (Лексикологія першої іноземної мови, Методика викладання іноземних мов, Перша іноземна мова Теоретична граматики першої іноземної мови, Стилїстика першої іноземної мови, Теорія та практика перекладу, Дискурсологія та текстологія), що викладалися на бакалавріаті.

Курс безпосередньо пов'язаний з дисциплінами, які паралельно викладаються на 1-му курсі магістратури, а саме: дисциплінами циклу загальної підготовки (Академічне письмо) та циклу професійної підготовки спеціальності (Актуальні проблеми сучасної філології), а також дисциплінами професійної підготовки освітньої програми (Сучасні технології у навчанні іноземних мов, Лінгводидактика та методика викладання іноземних мов у вищій школі).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. *Критичне мислення як базова навичка сьогодення та методологія навчання. Розвиток інформаційного простору, сучасні мас-медіа.*

Поняття “критичне мислення”, його характеристики та принципи. Принципи когніції за таксономією Блума. Факти, думки та судження. Логічний зв'язок між причинами та наслідками. SWOT аналіз, діаграма “Fishbone”: специфіка застосування. Історія розвитку інформаційного простору. Традиційні та новітні медіа. Сучасний стан ЗМІ. Англійськомовні та українські медіа. Персональне медіаполе. Медіа як бізнес. Види медіа та їх використання, типи медіа контенту.

Змістовий модуль 2. Функціонально-прагматичні та структурно-семантичні параметри медіатексту.

Полікодовість медіатексту, його структура. Заголовок. Проблема авторства. Авторські настанови. Емоційна складова. Оперування фактами, логічність побудови. Вербальні маркери різних видів висловлювань. «Мова ворожнечі»: дегуманізація, стереотипи, упередження. Техніка «мови ворожнечі». Візуальна складова медіатексту. Посилання на джерела інформації, експертів, очевидців подій.

Змістовий модуль 3. Цифрова грамотність у медіапросторі. Онлайн інструменти діалогового спілкування та навчання.

Ключові принципи цифрової медіаграмотності. Оптимізація ефективності онлайн пошуку інформації. Онлайн інструменти діалогового спілкування: месенджери, сервіси відеозв'язку (Zoom, Skype, Microsoft Teams, Cisco Webex). Онлайн ресурси у навчанні іноземних мов: дистанційні платформи (Moodle, Coursera, Prometheus), інструменти Google (Google Class, Google Docs, Google Meet), інструменти онлайн опитувань, тестувань і оцінювання (Kahoot, Mentimeter, Quizizz). Етика соціальних мереж. Основи кібербезпеки.

Змістовий модуль 4. Маніпулятивний вплив: ознаки та загрози. Фейки, фактчекінг різних типів контенту.

Що таке маніпуляція? Маніпуляції в медіа та пропаганда: причини й наслідки. Як розпізнати маніпуляцію: ознаки маніпулятивного впливу. Фейк як механізм інформаційної маніпуляції: ознаки та загрози. Створення та спростування фейків. Важливість та інструменти фактчекінгу. Застосування інструментів перевірки інформації на практиці.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські/ Практичні /Лабораторні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	21	6/2	2	1	4	1	15	19	5	10	15
2	24	9/3	3	1	6	2	15	21	5	10	15
3	21	6/2	2	1	4	1	15	19	5	10	15
4	24	9/3	3	1	6	2	15	21	5	10	15
Усього за змістові модулі	90	30/10	10	4	20	6	60	80	20	40	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30	30			40
Загалом			90							100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Критичне мислення як базова навичка сьогодення.	2	1
	Історія розвитку інформаційного простору.	2	1
2	Функціонально-прагматичні та структурно-семантичні параметри медіатексту.	2	-
3	Медіаграмотність. Цифрова грамотність у медіапросторі.	2	1
4	Маніпулятивний вплив: ознаки та загрози.	2	1
Разом		10	4

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	Ключові поняття когніції. Таксономія Блума.	2	1
	SWOT аналіз, діаграма “Fishbone”, їхнє застосування для вирішення проблем.	2	-
2	Медіа в сучасному суспільстві. Медіа як бізнес.	2	1
	Специфіка сприйняття медіа контенту.	2	1
	Функціональні та лінгвальні особливості медіатекстів.	2	-
3	Структурно-семантичний аналіз медіатексту.	2	-
	WebWise: Онлайн інструменти діалогового спілкування та навчання іноземних мов.	2	1
4	WebSafe: Соціальні медіа. Етика соціальних мереж. Основи кібербезпеки.	2	-
	Фейк як механізм інформаційної маніпуляції: ознаки та загрози. Створення та спростування фейків.	2	1
	Фактчекінг різних видів контенту. Застосування інструментів перевірки інформації на практиці.	2	1
Разом		20	6

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання - Термінологічний тест (письмово або онлайн)	Ключові терміни модуля	Тестові питання (письмові чи онлайн), що вимагають відкритої відповіді. Кількість питань – 10. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.	10
	Практичне завдання - Усна відповідь	Відповідь на питання практичного заняття	Питання для підготовки подані у плані практичного заняття. Оцінюється зміст, повнота та аргументованість відповіді.	5

Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Теоретичне завдання - Термінологічний тест (письмово або онлайн)	Ключові терміни модуля	Тестові питання (письмові чи онлайн), що вимагають відкритої відповіді. Кількість питань – 10. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.	10
	Практичне завдання - Усна відповідь	Відповідь на питання практичного заняття	Питання для підготовки подані у плані практичного заняття. Оцінюється зміст, повнота та аргументованість відповіді.	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3	Теоретичне завдання - Термінологічний тест (письмово або онлайн)	Ключові терміни модуля	Тестові питання (письмові чи онлайн), що вимагають відкритої відповіді. Кількість питань – 10. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.	10
	Практичне завдання - Усна відповідь	Відповідь на питання практичного заняття	Питання для підготовки подані у плані практичного заняття. Оцінюється зміст, повнота та аргументованість відповіді.	5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4	Теоретичне завдання - Термінологічний тест (письмово або онлайн)	Ключові терміни модуля	Тестові питання (письмові чи онлайн), що вимагають відкритої відповіді. Кількість питань – 10. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.	10
	Практичне завдання - Усна відповідь	Відповідь на питання практичного заняття	Питання для підготовки подані у плані практичного заняття. Оцінюється зміст, повнота та аргументованість відповіді.	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання: залік	Залік передбачає розгорнуту та обґрунтовану усну відповідь на два теоретичних питання (з письмовою фіксацією відповідей), а також онлайн тест на платформі Moodle. У разі дистанційної форми навчання залік проходить у тестовій формі через платформу Moodle.	Залік проводиться в усній формі при очній формі навчання. Структура білета передбачає розгорнуту та обґрунтовану усну відповідь на два теоретичних питання (з письмовою фіксацією відповідей), а також онлайн тест на платформі Moodle. За усні відповіді на питання студент може отримати до 10 балів, за онлайн тест – до 10 балів, або всього за залік можна отримати до 20 балів. У разі дистанційної форми навчання залік проходить у тестовій формі через платформу Moodle. Підсумковий онлайн тест складається із 40 тестових питань. Всього за підсумковий тест можна отримати до 20 балів.	20
	Практичне завдання: індивідуальне завдання (ІЗ)	Індивідуальне завдання – виконання (письмово) аналізу медіа кейсу із подальшим захистом.	План та вимоги до виконання ІЗ доступні у розділі «Індивідуальне завдання» на платформі Moodle. Кількість ІЗ – не більше 1 за семестр. Усі завдання подаються виключно через платформу Moodle до кінця семестру в терміни, зазначені у вимогах.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту “Вивчай та розрізняй : інфо-медійна грамотність”. Київ : IREX в Україні, 2019-2020.

2. Медіаосвіта та медіаграмотність / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за наук. ред. В. В. Різуна. Київ : Центр Вільної Преси, 2014. 431 с.

3. Browne M. N., Keeley S. M. Asking the right questions. A guide to critical thinking (8 th Edition). New Jersey : Pearson Prentice Hall, 2007. 212 p.
4. Panchenko M., Rybak V. Ukrainian Medialandscape. URL : <https://medialandscapes.org/country/ukraine>
5. Tuominen S., Kotilainen S. Pedagogies of Media and Information Literacies. UNESCO Institute for Information Technologies in Education, 2012. 142 p.
6. Worsnop C. M. Media Literacy Through Critical Thinking : Teacher Materials. Seattle : NW Center for Excellence in Media Literacy. University of Washington, 2004. 60 p.

Додаткова:

1. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / за ред. Л. А. Найдьоновой, М. М. Слюсаревського. Київ : Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2016. 16 с.
2. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук-метод. посібник / За ред. О. І. Пометун. Київ : А.С.К., 2003. 192 с.
3. Тягло О. Критичне мислення : навчальний посібник. Харків : ВГ, «Основа», 2008. 189 с.
4. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність : підручник для вчителя / Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Центр вільної преси, Академія української преси, 2014. 319 с.
5. Carroll R. T. Becoming a critical thinker. A guide for the new millennium (2nd Ed). Boston: Pearson Custom Publishing, 2005. 248 p.
6. Citizen Media Literacy Training. Trainer's Guide. IREX, Academy of Ukrainian Press and StopFake. URL : <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>
7. Media and Education in the Digital Age : Concepts, Assessments, Subversions. Ed. by M. Stocchetti. Berlin : Peter Lang GmbH Internationaler Verlag der Wissenschaften, 2014. 366 p.
8. Media Education. Ed. by Zaghoul Morsy. UNESCO : Presses Universitaires de France, Vendôme, France, 1984. 406 p.
9. Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants Part I. On the Horizon, 2001. Volume 9. Issue 5. P. 1-6.

Інформаційні джерела:

1. Академія Української Преси. URL : <http://www.aup.com.ua/>
2. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту “Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність”. Київ : IREX в Україні, 2019-2020.
3. Інтернет-портал «Детектор медіа». URL : <https://detector.media/>
4. Українське інтернет-видання “MediaSapiens” URL : <https://ms.detector.media/>
5. Сайт інформаційного порталу “Stopfake”. URL : <http://www.stopfake.org/category/instrumenty/>
6. DigComp 2.0. The Digital Competence Framework 2.0. URL : <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework>

7. Heick T. 4 Principles Of Digital Literacy. URL : <http://www.teachthought.com/literacy/4-principals-of-digital-literacy/>
8. Heick T. 11 Underlying Assumptions Of Digital Literacy. URL : <http://teachthought.com/literacy/11-underlying-assumptions-of-digital-literacy/>
9. Manovich L. The Language of New Media. Cambridge, 2001. URL : http://dss-edit.com/plu/Manovich-Lev_The_Language_of_the_New_Media.pdf
10. Primary, Secondary and Tertiary Sources. (2006). University Libraries, University of Maryland. URL : <http://www.lib.umd.edu/guides/primary-sources.html#tertiary>

Корисні ресурси та сервіси:

1. Вебсайт фотографій з географічними мітками. URL : <http://www.panoramio.com/>
2. Доступ до супутникових знімків. URL : <https://www.google.com/earth/>
3. Інтерактивний довідник з онлайн безпеки. CYBER SAFETY : An interactive guide to staying safe on the Internet. URL: <https://www.opencolleges.edu.au/informed/cyber-safety/>
4. Онлайн гра з медіаграмотності “Media Literacy Mission”. URL : http://irex.mocotms.com/ml_en/story_html5.html?lms=1
5. Плагін для пошуку за зображеннями. URL : <https://addons.mozilla.org/en-US/firefox/addon/who-stole-my-pictures/>
6. Рубрика “Інструменти” на сайті StopFake. URL : <http://www.stopfake.org/category/instrumenty>
7. Сайт перевірки фейків, сумнівних новин та Інтернет чуток. URL : <https://www.truthorfiction.com/>
8. Сервіс аналізу доступної інформації з метаданих. URL : <http://regex.info/exif.cgi>
9. Сервіс перевірки інформації про зміни зображення. URL : <http://fotoforensics.com/>

Програму розроблено на основі матеріалів низки семінарів з інфомедійної грамотності в рамках проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», що виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією Української преси (2019-2020 р.).